

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2018-18-69>

УДК 631.15:65012.65

Інформаційні ресурси в процесі управління телекомунікаційними підприємствами

Ольховая І.О.

аспірант кафедри менеджменту
Державного університету телекомунікацій

Розглянуто поняття «інформаційні ресурси». Розкрито три основні підходи до визначення сутності інформаційних ресурсів. Наведено основні етапи забезпечення системи управління інформаційними ресурсами. Визначено особливості використання інформаційних ресурсів у діяльності телекомунікаційних підприємств. Демасковано основні характеристики інформаційних ресурсів у діяльності телекомунікаційних підприємств.

Ключові слова: інформація, інформаційні ресурси, телекомунікаційне підприємство, система управління, інформаційний процес.

Ольховая И.А. ИНФОРМАЦИОННЫЕ РЕСУРСЫ В ПРОЦЕССЕ УПРАВЛЕНИЯ ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОННЫМИ ПРЕДПРИЯТИЯМИ

Рассмотрено понятие «информационные ресурсы». Раскрыты три основных подхода к определению сущности информационных ресурсов. Приведены основные этапы обеспечения системы управления информационными ресурсами. Определены особенности использования информационных ресурсов в деятельности телекоммуникационных предприятий. Демаскированы основные характеристики информационных ресурсов в деятельности телекоммуникационных предприятий.

Ключевые слова: информация, информационные ресурсы, телекоммуникационное предприятие, система управления, информационный процесс.

Olkhovaya I.A. INFORMATIVE RESOURCES IN THE PROCESS OF MANAGEMENT OF TELECOMMUNICATION ENTERPRISES

A concept "informative resources" is considered. Three basic ways are exposed to the determination of essence of informative resources. The basic stages of providing of managerial system of informative resources are brought. The features of the using of informative resources in activity of telecommunication enterprises are certain. Basic descriptions of informative resources in activity of telecommunication enterprises are unmasked.

Keywords: information, informative resources, telecommunication enterprise, managerial system, informative process.

Постановка проблеми. Сучасне телекомунікаційне середовище, в якому працюють підприємства, піддається значним змінам та коливанням. Процеси, що відбуваються на ринку телекомунікаційних послуг, потребують швидкої реакції телекомунікаційних підприємств на ці зміни. За таких умов традиційний підхід до управління підприємством не забезпечує достатнього реагування і вимагає використання інших концепцій в управлінні підприємством, а інформаційні ресурси стають засобом забезпечення успішності такого процесу. Тому ця проблема є актуальною для дослідження.

Раціональне використання наявних і залучених інформаційних ресурсів телекомунікаційним підприємством підвищує обґрунтованість прийняття управлінських рішень та сприяє зміцненню його конкурентоспроможності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання формування інформаційного забезпечення підприємств досліджувалися такими вченими, як Б. Анікін, Д. Бауерсокс, В. Владимиров, І. Гришкін, Б. Єлепов, В. Козак, Д. Клос, Є. Мілюхін, Л. Міротін, Ю. Неруш, В. Ніколайчук, М. Окландер, Д. Прихотний, Б. Райзберг, В. Сергеев, І. Смирнов, В. Стаханов, І. Ташбаєв, Д. Тіскє, А. Урсул, Н. Федоренко та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У результаті проведеного дослідження інформаційних ресурсів підприємств було визначено, що наявні ресурси і способи їх отримання не повною мірою відповідає сучасним вимогам і умовам діяльності телекомунікаційних підприємств, оскільки не завжди є своєчасними, що є вкрай важливим для підприємств цієї галузі.

Формування цілей статті. На основі аналізу сутності інформаційних ресурсів надати

пропозиції щодо їх систематизації та використання в умовах ефективного управління телекомунікаційними підприємствами.

Виклад основного матеріалу. Фахівці різних галузей знань, що тим або іншим чином стосуються проблем інформатизації суспільства, створення інформаційних технологій, інформатизації управління, формування ринку інформаційних послуг, дають власне розуміння сутності інформаційних ресурсів. Дотепері сформувалося три основні підходи до визначення сутності інформаційних ресурсів: технократичний, економічний і загальноцивілізаційний.

Типовим прикладом реалізації технократичного підходу до розкриття сутності інформаційних ресурсів є визначення, наведене І.С. Мелюхіним: під інформаційними ресурсами ми розуміємо сукупність елементів, задіяних у процесі отримання, обробки, зберігання і передачі суспільно значущої інформації [1, с. 57].

Економічний підхід до розкриття сутності інформаційних ресурсів наявний у роботах Б.С. Єлепова, який зазначає, що інформаційними ресурсами називатимемо результати інтелектуальної діяльності вчених, фахівців та інших працівників, потенційно придатних відразу або після відповідної обробки для використання в суспільному виробництві для досягнення конкретних цілей економічного і соціального розвитку [2, с. 84].

Також економічний підхід підтримує Н.П. Федоренко [3, с. 328], згідно з яким інформаційні ресурси – це знання, відомості, дані, що отримуються і накопичуються в процесі розвитку науки і в практичній діяльності людей, які можуть бути використані в суспільному виробництві й управлінні як чинник збільшення обсягу виробництва і підвищення його ефективності.

У цьому ж аспекті В.В. Владимиров розглядає інформаційні ресурси як економічну категорію, яка являє собою:

- сукупність фактів природного, виробничого, правового, наукового, економічного, соціального й іншого характеру;
- інформацію, отриману на основі фактів;
- знання, сформульоване на основі інформації;
- ризик їхньої господарської діяльності [4].

Незважаючи на суттєве і постійне підвищення ролі інформаційних ресурсів у системі управління, обмежувати їх важливість ми не маємо права.

Тому більш обґрунтованим є загальноцивілізаційний підхід до розуміння сутності інформаційних ресурсів, реалізований Д.Г. Примхливим, який стверджує, що інформаційний ресурс є сукупністю науково-технічних і науково-гуманітарних знань, що втілили виробничо-технічний і соціальний досвід людства, необхідний для виживання і розвитку в умовах суперечливого, але взаємозв'язаного світу [5, с. 68].

Важливість цього підходу полягає у спробі глобального осмислення особливостей і призначення інформаційних ресурсів в розвитку людської цивілізації. Згідно з цим визначенням найважливішими умовами розвитку суспільства є: забезпечення збалансованості науково-технічних і науково-гуманітарних знань; накопичення й узагальнення знань і досвіду; наявність інформаційного обміну.

Погоджуючись загалом із розглянутими вище підходами відзначимо, що є потенціал розвитку цього розуміння сутності інформаційних ресурсів. Тому для більш глибокого і всебічного вивчення категорії «інформаційний ресурс» є доцільним використовувати підхід, заснований на ідеї ресурсного циклу, під яким розуміється сукупність технологічних перетворень і переміщення речовин біосфери на всіх етапах виробництва, перетворення, використання і відтворення в суспільному процесі розвитку.

Залежно від особливостей функціонального стану кругообіг інформаційних ресурсів включає низку етапів: виробництво (накопичення); систематизацію (обробку); розподіл (передачу); споживання. Кількість етапів, що виділяються, в кругообігу інформаційних ресурсів може відрізнятися, що визначається цілями досліджень, що проводяться. Зокрема, етап систематизації (обробки) інформаційних ресурсів може розглядатися як самостійний або як підетап першого етапу кругообігу інформаційних ресурсів.

Крім того, слід мати на увазі, що є проблема забезпечення збереження інформаційних ресурсів. Це передбачає необхідність виділення додаткового підетапу в кругообігу інформаційних ресурсів.

На першому етапі людина в процесі своєї діяльності, заснованої переважно на вивченні історичного досвіду і конкретного об'єкта, створює нові знання. На основі узагальнення, систематизації, накопичення індивідуально одержаних нових знань здійснюється їх інтеграція в систему суспільних знань. Простіше кажучи, накопичені знання не є інформацій-

ними ресурсами, оскільки відділення знань від сфери свого походження на цьому етапі відтворювального циклу не відбувається.

Трансформація суспільних знань в інформаційні ресурси здійснюється в результаті подальшої багатостадійної підготовки, спрямованої на підвищення ступеня їх готовності до кінцевого споживання. Тому систему суспільних знань доцільно характеризувати як систему потенційних інформаційних ресурсів. З погляду споживачів, потенційні інформаційні ресурси мають високий ступінь невизначеності, пов'язаний із характером ймовірності корисності їх використання для досягнення тих або інших соціально-економічних цілей.

Зокрема, це торкається результатів фундаментальних досліджень, які, як правило, не є суспільною практикою. У цьому разі в потенційних інформаційних ресурсах відбувається накопичення суспільної праці, результативність якої може бути оцінена суспільством лише в перспективі.

Після завершення першого етапу відтворювального циклу потенційні інформаційні ресурси повинні володіти такою якісною і кількісною визначеністю, на підставі якої суспільство могло би приймати обґрунтовані рішення про їх використання. Ця мета реалізується на етапі систематизації (обробки) інформаційних ресурсів за допомогою розвитку об'єктів інформаційного інфраструктурного комплексу, а також інформаційно-аналітичних підрозділів, що функціонують у складі окремих підприємств і організацій.

Результатом діяльності об'єктів інформаційного інфраструктурного комплексу і відповідних підрозділів у їх складі є інформаційні ресурси, які мають більш високу споживу корисність, потенційне накопичення яких формує певний «запас» цього різновиду ресурсів.

До особливостей потенційних інформаційних ресурсів належать: практична відсутність обмежень у кількості користувачів; наявність здатності морально старіти; різноманітність способів розповсюдження і доведення до споживача; складність у визначенні соціально-економічної ефективності їх виробництва і споживання [5, с. 68].

Ці особливості надзвичайно важливо враховувати під час розроблення і вдосконалення механізму інформаційного забезпечення телекомунікаційних підприємств. Зокрема, це належить до проблем формування інформаційної інфраструктури таких підприємств, визначення принципів ціноут-

ворення на інформаційні продукти і послуги, розроблення комплексу стимулюючих заходів розвитку діяльності підприємств.

Перехід із «запасу» в реальний інформаційний ресурс і є проблемою залучення потенційних інформаційних ресурсів в економічний обіг, проблемою їх освоєння.

Натепер простежується явна недооцінка важливості інформаційних ресурсів як ключового чинника забезпечення ефективного, стійкого розвитку телекомунікаційних підприємств. У зв'язку з цим доцільно відзначити роль інформаційних ресурсів у вирішенні сучасних проблем управління телекомунікаційними підприємствами.

У найзагальнішому вигляді значення інформаційних ресурсів у розвитку наведено в роботі Д.Г. Прихотного [6, с. 94]. Автор підкреслює значення інформаційних ресурсів за такими напрямками, як:

- безпосередня дія на порядок залучення всіх видів ресурсів у діяльність підприємства, на виявлення і подолання економічних обмежень у відтворювальному процесі;

- безпосередня дія на суб'єктивний чинник діяльності – на людину, її інтелектуальний рівень і «потенціал вільної поведінки», розширення можливості вибору і тим самим дія на соціальну ефективність, зростання індивідуальної і колективної ініціативи;

- дія на прискорення відтворювання, скорочення часу надання послуг і часу обігу.

На наш погляд, загалом межі дії інформаційних ресурсів на розвиток системи управління телекомунікаційних підприємств визначені досить правильно. Однак широта підходу в цьому разі привела до недостатньої глибини опрацювання змісту окремих елементів процесу управління. Зокрема, нечітко простежуються відмінності між процесом залучення ресурсів і скороченням тимчасових параметрів діяльності, а також не розкривається природа дії інформаційних ресурсів на ці зміни. Вимагає розвитку також поняття «потенціал вільної поведінки» людини в контексті сучасних вимог, що висувуються до телекомунікаційних підприємств.

Однак при цьому слід враховувати основні відмінності між інформаційними і будь-якими іншими видами ресурсів. Зокрема, суттєвою відмінністю інформаційних ресурсів від матеріальних є несхильність до дії просторових обмежень і дії закону збереження речовини й енергії. Будь-який вид матеріальних ресурсів може використовуватися лише певним чином у діяльності підприємства.

Щодо інформаційних ресурсів, то вони можуть одночасно використовуватися для різних ділянок діяльності підприємства, причому не зменшуючи їх кількість, якість і значення. Однак може змінитися цінність інформації, і тоді виникає парадоксальна, на перший погляд, ситуація, коли, передавши інформацію іншому й одночасно зберігши її у себе, суб'єкт господарювання може втратити її як інформаційний ресурс, якщо на основі цієї інформації рішення прийматиме не він, а той, кому він ці відомості передав. У зв'язку з цим потрібно підкреслити особливу роль інформаційних зв'язків, встановлених у системі управління й у функціонуванні її інформаційної структури.

Висновки. Отже, відповідно до проведеного дослідження, доцільним є визначення інформаційних ресурсів як сукупності накопичених і систематизованих знань, що містять певну корисність, які враховують особливості виробничих, соціально-економічних проце-

сів діяльності підприємств із метою забезпечення ефективності їхнього функціонування.

Інформаційні ресурси є інформацією, яка використовується телекомунікаційними підприємствами в процесі діяльності, сприяє зниженню ризику або підвищенню її ефективності.

Водночас слід враховувати, що інформаційні ресурси, як і будь-які інші види ресурсів, мають основні характеристики:

- є предметом праці в процесі обробки інформації;

- проходять етапи забезпечення, аналогічні етапам забезпечення матеріальними ресурсами: придбання, створення, зберігання, перетворення, використання, вибуття;

- результатом процесу створення інформаційних ресурсів може бути інтелектуальний ресурс;

- у процесі забезпечення інформаційних ресурсів формується комплекс витрат, під час формування інтелектуального ресурсу нематеріальний актив є основою оцінки його вартості.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Мелюхин И.С. Об управлении информационными ресурсами // НТИ. Сер. 1. 1992. № 10–11. С. 56–58.
2. Елепов Б.С. Управление процессами использования информационных ресурсов. Новосибирск: Наука, 1989. 237 с.
3. Федоренко Н.П. Математика и кибернетика в экономике. М.: Экономика, 1975. 700 с.
4. Владимиров В.В. Эволюция и классификация информационных ресурсов как экономической категории. // <https://www.fundamental-research.ru/ru/article/view?id=41605>
5. Козак В.Г. Удосконалення системи інформаційного забезпечення // Економіка АПК. 2010. № 1. С. 66–70.
6. Прихотный Д.Г. Социально-экономическая природа информационного продукта и информационного ресурса. М.: Финансы и статистика, 2002. 174 с.

REFERENCES:

1. Miluhin I.S. (1992) Ob upravlenii informacionnymi resursami. [About management of informative resources]. // NTI. Ser.1, # 10-11. PP. 5 6–58. (in Russian)
2. Elepov B.S. (1989) Upravlenie procesami ispolzovaniya informacionnyh resursov. [Management of process of using of informative resources]. Novosibirsk: Nauka. 237 p. (in Russian)
3. Fedorenko V.P. (1975) Matematika i kibernetika v ekonomike. [Mathematics and cybernetics in economics]. Moscow: Ekonomika. 700 p. (in Russian)
4. Vladimirov V.V. Evoluciya i klasifikaciya informacionnyh resursov kak ekonomicheskoi kategorii. [Evolution and classification of informative resources as economic category]. Avable at: <https://www.fundamental-research.ru/ru/article/view?id=41605>. (in Russian)
5. Kozak V.G. (2010) Udoskonalennya systemy informacijnogo zabezpečennya. [Improvement of the system of dataware]. // Economics of APK. # 1. PP. 66–70. (in Ukrainian)
6. Prihotnyi D.G. (2002) Socialno-ekonomicheskaya priroda informacionnogo produkta i informacionnogo resursa [Socio-economic nature of informative product and informative resource]. Moscow: Finance and Statistics. 174 p. (in Russian)

Informative resources in the process of management of telecommunication enterprises

Olkhovaya I.O.

Postgraduate Student of Department of Management,
State University of Telecommunication

The modern telecommunication environment where are worked enterprises work has the considerable changes and vibrations. Processes that take place at the market of telecommunication services, need the rapid reaction of telecommunication enterprises for these changes. By such conditions the traditional way to the management of enterprise is not provided the enough reaction and require the using of other conceptions in a management of enterprise, but informative resources become the backer-up of success of such process.

Rationally using of present and attracted informative resources by telecommunication enterprise promotes validity of acceptance of administrative decisions and assists strengthening of its competitiveness.

Specialists of different areas of knowledge, that touch of problems of informatization of society, creation of information technologies, informatization of management, forming of market of informative services give the own understanding of essence of informative resources. Till now there are three ways to the essence of informative resources: technocratic, economic and general civilizational.

In accordance to research, expedient is next determination of informative resources as that take into account the features of productive, socio-economic processes of activity of enterprises totality of the accumulated and systematized knowledge that contain a certain utility with the purpose of providing of efficiency of their functioning.

Informative resources are information that is used by telecommunication enterprises in the process of the activity, assists the decline of risk or increase of its efficiency.

At the same time it follows to take into account that informative resources as well as any other types of resources, have basic descriptions:

- the article of labour in the process of treatment of information;
- the stages of providing pass, analogical to the stages providing material resources: acquisition, creation, storage, transformation, using, leaving;
- the result of process of creation of informative resources can be an intellectual resource;
- the process of providing of informative resources the complex of charges, that at forming of intellectual resource an intangible asset is basis of estimation of its cost, is formed